

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. Quo modo advertentia requiratur ad peccatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

posset enim Deus hominem ob solum peccatum veniale æternis suppliciis addicere, ergo per se, seu ex naturâ suâ meretur pœnam æternam, & consequenter est mortale.

X. *Declaratur cur peccatum, etiam veniale, committi nequeat, vel ad maximum bonum faciendum, vel malum vitandum.* Ad argumentum Respondetur nimium probare: nec enim fas est peccatum aliquod veniale committere, etiam si foret occasio ut alter vitaret quodvis peccatum mortale, & tamen nemo opinor dicet mendacium officiosum esse æquè malum ac homicidium, blasphemiam, vel sacrilegium, aut etiam æquale omnibus his simul sumptis. Ratio itaque cur peccatum, etiam levè, admittere nunquam licet, est quia est quid intrinsecè malum, quod semper est illicitum; nec enim sunt faciendâ mala ut eveniant bona: & hinc solum probatur peccatum veniale esse malum alterius rationis ab aliis malis, quæ non sunt peccata. Ad Confirmationem dico: si Deus hoc faceret, non faceret ut iudex & vindex peccati, sed ut absolutus Dominus, qui secundum absolutam suam potentiam re suâ utitur ut libet: sicut etiam faceret si hominem innocentem, ut potest, perpetuis in inferno addicere vellet tormentis.

XI. *Peccatum veniale quamvis offendat Deum infinitum, non tamen est mortale.* Objicies quindò: peccatum veniale infinitam Dei Majestatem offendit, ergo est mortale. Respondetur peccatum veniale, quamvis offendat Deum infinitum, eum tamen leviter tantum offendit; sicut enim filius patrem, servus Dominum, subditus Regem leviter offendere potest, ita & creatura creatorem.

XII. *Nec mortalia omnia inter se, nec venialia si invicem collata, sunt æqualis gravitatis.* Hinc infero, non solum omnia omnino peccata non esse æqualia, ut jam contra hæreticos ostensum est, cum peccata mortalia & venialia maxime inter se discrepent; ut vidimus; infero inquam comparando etiam mortalia cum mortalibus; alia aliis esse graviora. Idem similiter est de venialibus, si sibi invicem conferantur.

SECTIO TERTIA.

Alia quedam circa peccatum mortale & veniale.

I. *Peccata ex triplici maximo capite redduntur venialia.* PECCATA venialia ex triplici præcipuè oriuntur capite, aliqua enim sunt quæ ex naturâ suâ semper sunt levia & venialia, quale est verbum otiosum, mendacium officiosum, & similia: alia defectu deliberationis, licet aliqui materia sit gravis, ut in pravis quibusdam motibus contingit: alia demum sunt, quæ licet ex naturâ & genere suo sint gravia, ob parvitatem tamen materiæ redduntur levia, ut furtum unius oboli. In hoc verò circa res morales contingit sicut circa Physicas, in quibus aliqua sunt magna mala, aliqua parva, ut magna & parva pœna, magni & parvi morbi, & sic de cæteris.

II. *Peccatum mortale & veniale, esse sèpe non differant specie morali.* Peccatum mortale & veniale licet non differant sèpe specie Physicâ, semper tamen differunt specie morali. Primum constat in magno & parvo furto, & similibus. Unde idem actus, etiam internus Physicus potest transire de venialiter in mortaliter malum, ut in materiâ de actibus humanis dixi de illo qui cum veniali intemperantia comederet carnes die veneris, non advertens prohibitionem, & eam postea advertens pergeret, & eundem voluntatis actum cum actu indeliberato intellectûs inchoatum continuaret cum deliberato. Secundum etiam constat: sicut enim illa differunt specie Physicâ, quæ magnam habent inter se dissimilitudinem

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

Physicam, & effectus valde diversos, ita & specie morali, ut hic contingit; peccatum quippe mortale reddit hominem dignum odio Dei, & pœnâ æternâ, privat etiam gratiâ, sicque irreparabile est ab intrinsecò, cum non relinquat jus ad gratiam, ac proinde ex naturâ suâ constituit in termino, ut de facto contingit Angelis, quibus Deus post primum peccatum nullam dedit gratiam, qua possent resurgere: hæc autem peccato veniali non contingunt.

III. *Infinita venialia non faciunt unicum peccatum mortale formaliter.* Hinc sequitur, plurima, imò etiam infinita, si darentur, venialia non constatura unum mortale formaliter: unde in pluribus furtis parvis ultimum est mortale, quia ut connotans priora complet materiam gravem, & causat notabile damnum, sicut ultimus haustus in ebrietate. Dixi formaliter, dispositivè enim causant frequenter peccatum mortale, dicente Spiritu Sancto *Qui parva negligit paratim ad majora ruet.* Quo sensu capiendus est Sanctus Augustinus dum ait multa venialia animam perimere, sicut multæ aquæ guttæ navem submergunt, quod alio modo intelligi nequit, quam dispositivè cum Concilium Tridentinum absolute de venialibus dicat ea esse levia, non tollere gratiam, nec esse materiam confessionis necessariam.

IV. *Peccatum mortale est contra, veniale præter legem.* Tandem circa peccatum mortale & veniale dici solet, peccatum mortale esse contra, veniale præter legem: ita S. Thomas 1. 2. q. 88. art. 1. ad primum, & alii; Suarez d. 2. de peccatis sect. 5. Sanchez lib. primo in decalogum cap. 1. num. 2. & 3. & ex Theologis non pauci. Ratio est: vel enim peccatum veniale est actus deliberatus in levi materiâ, vel indeliberatus in quacumque: si hoc dicatur, non est, inquit, peccatum simpliciter, cum non sit actus humanus & rationalis simpliciter, sed solum secundum quid: si dicatur primum, nec etiam est peccatum & transgressio simpliciter, quia quisquis non peccat mortaliter, dicitur simpliciter observare legem, & mandata, omnisque iustus censetur legis servator, qui tamen in peccata venialia septies cadit in die; unde de Sanctis Zachariâ & Elizabeth dicitur Luca 1. v. 6. Incedentes in mandatis Domini sine querelâ, quos tamen non est dubium subinde peccasse venialiter.

V. *Volunt alii peccatum veniale esse contra legem.* Alii tamen cum Bellarmino volunt peccatum veniale esse simpliciter contra legem: dici nihilominus illud præter, non contra legem, quia non tollit charitatem, quæ est finis legis, nam plenitudo legis est dilectio: cum ergo secundum quid solum sit contra hanc, non simpliciter; censetur etiam hoc sensu, non simpliciter, sed solum secundum quid violare legem, nec tam contra quam præter eam. Arbitror in re coincidere utramque sententiam.

SECTIO QUARTA.

Quo modo advertentia requiratur ad peccatum.

I. *De advertentia.* DIXIMUS ratione diversæ deliberationis seu advertentiæ peccatum veniale transire posse in mortale: nunc ergo videndum quo pacto advertentia ad rationem peccati concurrat, & num semper requiratur, præsertim cum detur peccatum inadvertentiæ.

II. *Ad omne omnino peccatum aliquam requiritur advertentia.* Dicendum cum P. Vasquez hic d. 107. cap. 3. Tannero d. 4. q. 5. dub. 5. & communi sententiâ, ad peccatum omnem advertentiam aliquam etiam actualem

R r

actualem

actualem malitiæ requiri, saltem per modum suspicionis aut dubii: & ad mortale quidem ejusmodi esse debet hæc advertentia, ut sit plena & perfecta, seu expedita, ac deliberata, ob gravitatem scilicet rei, esto veniale peccatum cum minore, seu semiplena advertentiâ committi possit, cum cogitatione scilicet quadam imperfectâ, qualis in semidormientibus reperiri solet. Hæc verò advertentia non necessariò esse debet malitiæ formalis vel moralis sed solum Physicæ & objectivæ, seu quod objectum illud sit aliquo modo disconveniens naturæ rationali, ut supra in materiâ de actibus humanis fatius est declaratum.

Major ad peccatum mortale requiritur advertentia, quam ad veniale.

III. *Quicquid est peccati, debet esse voluntarium.*

IV. *Dari necessarium debet advertentia aliqua mali in objecto, saltem per modum dubii.*

V. *Qui nullam habet mali suspensionem, non potest advertere.*

Ratio Conclusionis unica & sufficiens est, quia quicquid est peccatum, esse debet voluntarium sub eâ ratione, sub quâ est peccatum, sed malitia nullo modo cognita nequit esse voluntaria, ergo nec refundere potest malitiam moralem in actum.

Dixi requiri cognitionem malitiæ saltem per modum dubii: si enim nullo modo in mentem veniat, nec ulla suspicio mali, eodem planè modo se habet homo ille respectu hujus objecti, ac si malum non esset: certè quicquid sit objectum in se, respectu operantis in hoc casu non est malum. Imò nec potest quis se ad considerandam objecti illius malitiam applicare, si nulla ei in mentem veniat eius suspicio: ut autem actus sit malus, debet quis liberè & humano more applicare se posse ad considerandam illius malitiam, quod tamen facere nequit, nisi aliquid habeat illius principium; hoc verò non habet, si nulla planè sit malitiæ in objecto illo contentæ advertentia.

Respondet Lorca & alii, qui contrariam tenent sententiam, ad peccatum sufficere quòd quis potuerit advertere, unde, inquirunt, si non advertat, sibi imputet. Sed contra primò, jam enim ostensum est, si nullam planè habuerit mali suspensionem, non potuisse eum advertere. Contra secundò, nam

si velint ipsum, quando actum elicit esse voluntariè distractum, vel aliam ejusmodi causam posuisse, ut advertere tunc malitiam non possit, non erit actus ille malus in se, sed solum in causâ; & in hoc consistit peccatum inadvertentiæ, quando scilicet advertit periculum oblivionis, & nihilominus pergit. Deinde dico, hic non committi peccatum sine actuali aliquâ advertentiâ malitiæ, non quidem quando actum exercet, sed pro aliquo antecedente, quod tamen non sufficit, ut hic actus quando exercetur, sit peccatum.

In quo consistit peccatum inadvertentiæ.

Plena itaque advertentia requiritur ad peccatum mortale, licet non semper recordentur homines se ejusmodi considerationem habuisse, vel ob consuetudinem, ab assuetis enim non fit passio, & quando cum magnâ facilitate aliquid facimus, non adhibendo peculiarem conatum, facile postea obliviscimur, vel etiam quia advertentiâ quamvis deliberata, fuit tamen valde tenuis; aliud namque est advertere, aliud advertere se advertere.

VI. *Hominis non recordantur frequentius se in peccatis inadvertentiæ habere.*

Quæ etiam sunt causæ, cur subinde homines peccent sine remorsu, vel si eum habuerint, facile illius obliviscantur: non tamen censetur peccatum ex malitiâ, nisi quando cognitio malitiæ est valde clara, imò & cum quodam erga illam affectu, vel etiam cum præcepti aut legislatoris quodam quasi contemptu. Et per hæc solvuntur omnia quæ opponunt adversarii, quos in re puto non aliud à nobis sentire.

VII. *Quid requiritur ad peccatum ex malitiâ.*

Quo modo verò in peccatis dicatur intervenire error vel ignorantia seu inadvertentia, juxta commune illud dictum Philosophorum, *Omnis peccans est ignorans*, dixi in materiâ de Angelis cum de peccato Angelorum. De ignorantia etiam seu inadvertentiâ antecedente, concomitante & consequente, quæ hic similiter recurrit, dictum fuisse est in materiâ de actibus humanis.

VIII. *Quis scilicet omnium peccatis sit ignorans.*

DISPUTATIO CV.

De subiecto peccatorum.

SUBJECTUM Peccatorum est duplex, remotum & proximum: hoc de variis animæ potentiis procedit, de quo agemus Sectione secundâ. De subiecto verò peccati remoto, quamvis hinc inde occasione datâ, in diversis Theologiæ partibus sparsim agi soleat, hinc tamen in gratiam studiosi Lectoris varia, quæ ad rem hanc spectant, congeram, ut quisquis hæc videre desiderat, isthic ea in unum locum collecta cernat, nec opus ei sit ad illa investiganda diversas Theologiæ materias percurrere.

SECTIO PRIMA.

De subiecto remoto peccatorum.

I. *Varia subiecta remota peccatorum proponit S. Thomas.*

ANCTUS Thomas q. 89. art. 3. 4. 5. & 6. difficultatem circa varia hujuscemodi subiecta movet: disputat verò S. Doctor de subiecto tantum peccatorum venialium, ut an reperiri potuerint in Angelis, in homine adhuc in statu innocentie degente, in

infidelibus, & in eo qui originale tantummodo peccatum haberet. Nos latiori modo rem tractabimus, nec de venialis tantum, sed mortalis etiam peccati subiecto inquiremus.

Prima Conclusio: beati nullius omnino peccati nec mortalis nec venialis subiectum esse possunt. Ratio est: nam visio & amor beatificus, quo Deum super omnia diligunt, & ardentissimè ad eum amandum rapiuntur, peccatum omne, etiam minimum excludunt. Deinde Beatitudo est status perfectissimus, ex bonorum omnium complexione

II. *Beati nullius peccati subiectum esse possunt.*